

MEGEMLEKEZÉS A SPANYOL POLGÁRHÁBORÚRÓL

TIZENEGY évvel ezelőtt ezen a napon indultak rohamra a Francó fasiszta hordái a spanyol demokratikus köztársaság ellen. Gil Robles több, mint 2 éves véres terrorja után, az 1936. februári választásokon a reakció minden mesterkedése ellenére győznek a haladó erők és megalakul a spanyol népfront kormány, melyben a polgári pártoktól a katolikus baszkokon keresztül a szociálistákig és kommunistákig minden párt képviselve van, amely harcot akar a feudalista nagybirtokrendszer ellen.

A nagybirtokosok és lakájaik között, valamint az egyház köreiből nagy a pánik. 1936-ban birtokmegosztásban ilyen szörnyű aránytalanság Európában Spanyolországon kívül csupán Lengyelországban és Magyarországon található. A népfrontkormány az aránytalanság megszüntetését hirdeti és összetétele, valamint a mögéje sorakozó erők, ennek valóraváltását ígéri. Értzi ezt a nagybirtokos reakció is, innen ered a félelme.

Az 1936-ban a német-olasz reakció már erősen mozgolódik és komolyan készül a világháborúra. Ehhez szükségük van Spanyolországra az angolok, franciák ellen stratégia és gazdasági szempontból egyaránt. Spanyolország az ibériai félszigeten fekszik, ásványokban (vörösréz Rio-Tintóban, és higany Almadénben, stb.), igen gazdag. A gazdasági és politikai hatalmára féltékeny spanyol reakció szövetségesnek kinálkozik a külföldi reakciók számára. Míg a demokratikus erők szövetsége igen laza, hiszen alapja a munkásegység sem erős, a hatalmukat féltő nagybirtokosok külföldi támogatással nyugodtan készülődnek a köztársaság megrohanására.

A köztársaságiak elkövetik a végzetes hibát, nem tisztítják meg az államapparátust — különösen a rendőrséget és katonaságot — az oda nem való reakciós elemektől. A túlságosan kompromitált személyek kérdését áthelyezéssel oldják meg. Így kerül Franco is a gyarmatokra, ahol viszont annál nyugodtabban szervezkedhet.

1936. július 17-én Spanyol—Marokkó-ban fellángol a lázadás az uralmon lévő törvényes kormány ellen. A reakciós tisztek által vezetett hadsereg zöme a lázadók oldalán áll. A törvényes kormány csupán a munkásság és parasztság támogatására szorítkozhat, de ez elegendő erő ahhoz, hogy a fasiszta felkelés, kezdeti sikerek után megállásra kényszerül és az országnak több mint a fele a kormány kezén marad.

Az angol, francia, amerikai bányatulajdonosok és egyéb tőkészek (félve, hogy a spanyol nép visszaveszi tőlük jogos tulajdonát) a fasisztaakat támogatják.

A bel- és külföldi reakció mentőangyalaként lép fel Leon Blum francia miniszterelnök hirhedt „be nem avatkozási” politikájával. A népszövetség annak ellenőrzésére, hogy ne történjék beavatkozás, a köztársasági kormány uralma alatt álló tengerpartra angol—francia, a fasiszták által kézbe tartott tengerpartra német—olasz hajókat küld ki. Így érthető, hogy amíg az angol—francia ellenőrzés lehetetlenné tesz minden komoly segítséget a köztársaságiak részére, a német—olasz fasisztáknak viszont alkalmuk nyílik a legmesszebbmenő támogatást nyújtani spanyol elbarátaik részére, mind hadianyagban, mind harcoló csapatban.

Midőn Franco a német és olasz fasizmus segítségével megtámadta a spanyol demokráciát, 52 nemzet leghaladóbb gondolkodású fiai, siettek otthagyni otthonukat a spanyol nép megsegítésére és megalakították a spanyolországi Nemzetközi Brigádokat. 1936. októberében már magyar önkénteseket is találunk a köztársasági néphadseregben. Ettől kezdve a magyarok száma folyton nőtt és kb. elérte az 1000 főt. Megalakul a polgárháborúban sokszorosan kitüntetett „Rákosi zászlóalj”, de találunk magyarokat, csehszlovák, román és spanyol egységekben is. A magyar önkéntesek legutóbb Franciaországból jöttek, szép számmal voltak azonban közöttük Amerikából, Kanadából, Belgiumból érkezett magyar emigránsok, sőt a horthy-fasizmus minden akadályával dacolva, még az anyaországból is számosan jöttek. A nemzetközi brigádok katonái, úgy a magyarok is jól tudták, hogy Spanyolország csak előjátéka az elkövetkezendő II. világháborúnak. Tudták, hogy a spanyol nép oldalán harcolva saját hazájuk szabadságát is védik. A magyarok résztvettek a nemzetköziek csaknem valamennyi harcában. Madrid, Guadalajara, Huesca, Brunete, Fuentes, de Ebro, Teruel, Estramadura, Caspe, az Ebron való átkelés voltak ennek a harcnak az állomáshelyei. A magyarok mindenütt vitézül megállták helyüket. Magyar volt a spanyol szabadságharc egyik legendás alakja a Huesca alatt hősi halált halt Lukács tábornok és a „Csapajev” névvel tisztelt, bátorságáról híres Szalvai Mihály, a Rákosi zászlóalj parancsnoka.

A spanyol nép lángoló hazaszeretete és a nemzetközi brigádok, önfeláldozása is csak késleltetni tudta a falangisták előnyomulását és a csaknem három évig tartó harc végül is elbukott. A bukás sok tanulsággal szolgál nekünk: féltve kell őrizni a dolgozó nép, a munkások, értelmiségiek egységét. Még kell tisztítani az állami közigazgatást elsősorban pedig a karhatalmi alakulatokat a népellenes, demokrácia-ellenes elemektől. A spanyol nép súlyos árat fizetett ennek elmulasztásáért. A nemzetközi reakció kihasználta előnyös helyzetét Spanyolországban és ott próbálta ki először azokat a fegyvéreket, és emberirtó módszereket, amelyeket a második világháborúban kívánt felhasználni.

A Spanyolországban nemzetköziek és köztük a magyarok kiömlött vére nem volt hiábavaló áldozat, példát mutattak arra, hogyan kell a demokráciáért és a népek szabadságáért önfeláldozóan harcolni.

Nem véletlen, hogy az ő soraiból került ki a második világháborúban a fasiszta megszállók ellen küzdő ellenállási mozgalmak számos vezetője.

Franco rémuralma még tart, de már recseg-ropog és nem kétséges, hogy a népek ébredő öntudata előbb-utóbb elsodorja.

Dr. Felkai Dénes

VÁLASZÚTON

RÖVID idő múlva szavazóurnák elé járul a magyar nép: országgyűlési képviselőket választunk.

Az elkövetkező választások mind bel-, mind külpolitikai szempontból igen nagy fontosságúak.

Belpolitikailag jelentősek lesznek a választások, mert módot nyújtanak népünknek arra, hogy az elmúlt két esztendő alatt *megváltozott politikai véleményének érvényt szerezzen. Alkalma nyílik a magyar népnek olyan kormányt választani, amely az igazi magyar nemzeti érdekeknek megfelelően, letöri a drágaságot, felszámolja a reakciót, megőrzi és megerősíti az ország függetlenségét, és következetesen folytatja az újjáépítést a hároméves terv alapján.*

Nemkevésebbé lesznek jelentősek külpolitikailag a magyar választások. A tárgyilagos és jóindulatú külföld látni fogja, hogy Magyarország ügyeit az egyik legdemokratikusabb választójog alapján megválasztott demokratikus kormány vezeti. Világos és félremagyarázhatatlan bizonyítékát kapják majd a külországok annak, hogy *a magyar fejlődés irányvonala és üteme a magyar nép politikai érzésének spontán és őszinte megnyilvánulása.* Szomszédaink pedig láthatják majd, hogy Magyarország a gazdasági konszolidálás és újjáépítés mellett politikailag is megújodik és megszilárdul.

A magyar választásokon a honvédségre is jelentékeny szerep vár, és ezt a szerepet jól kell betöltenie. A Horthy-féle hadseregben a honvédek egyik legegységibb jogukat: a szavazás jogát nem gyakorolhatták. A mai demokratikus hadsereg, a magyar társadalomnak politikailag egyik legjobban és legrendszeresebben tájékoztatott csoportja, amely szavazataival előbbre viheti a haladást. Itt a hangsúly nem is annyira a szavazatok számán van, mint inkább azon, hogy az egyes alakulatok szerteszét szórva az országban, jól tájékozott góccokat képeznek a falusi lakosság kevésebbé tájékozott tömegében. Nem beszélve népünk hagyományos egyenruha tiszteletéről, amely *módot ad minden paráncsnoknak, hogy civil barátait és ismerőseit nemcsak érveikkel, de személyes példájával is a demokrácia oldalára állítsa.*

A választások kitűnő alkalmat nyújtanak arra, hogy hadseregünk, amelyre nem egyszer, és esetenként sajnos nem is ok nélkül